

de az ebből eredő szerkesztési egyenetlenségek ellenére is jó olvasni például a szőlőfürtös Madonnákról, a szőlővédő szentekről, bár erről a témáról egy önálló könyvet lehetne publikálni. De a képszerkesztéssel is többször okoz a szerző fejtörést az olvasónak, például nem igazán érthető, hogy a Vahot Imre *Magyarföld és népei eredeti képekben* című 1846-os művéből származó, egy muzslai párt ábrázoló színes kép miért éppen a *Szőlőfürtös Madonnák* című fejezet végére került.

A következőkben Csoma egy korábbi kötetére (*Magyar füves- és gyógyborok*, 2007) építve ír a nászéjszakák és a gyógyítás borairól, a „bábák babonás füveiről”. Majd azokat a női névnapokat és kalendáriumi szokásokat veszi sorra, amelyeket a szőlőtermesztő vidéken ünnepeltek meg, itt is felidézve egy korábbi kiváló kötetét, a 2004-ben megjelent *Történeti borkalendárium* kutatási eredményeit.

A kötet legfontosabb és legjobban illusztrált fejezete minden bizonnyal a szőlőben végzett női munkákat összefoglaló rész, amelyben a szőlő kapálásától, nyitásától, takarásától, a metszéstől és a zöldmunkáktól kezdve egészen a szüretig számos dologra kitér a szerző. Szóba kerül például az asszonyok által végzett kötözés, a csemege-szőlő szüretelése, csomagolása, a borszőlő szüretelése, Tokajban az aszúszemek válogatása, a szőlő pia-

ci árusítása, de részletesen bemutatja a kofák feladatait s mindennapi életét is. Kár, hogy nem ilyen részletességgel tárgyalja a pincék és borok körül végzett női munkákat, pedig korábban itt is fontos szerephez jutottak a férjük munkáját segítő asszonyok.

A kötet záró részében olvashatunk az asszonyi kontyalávalókról, az ürmösborokról, muskotályokról, aszúkról, a női borfogasztás szokásairól, a női borlovagrendekről, a borbarát hölgyekről. Csoma Zsigmond legújabb kötetét — a szerkesztés hiányosságai ellenére — hasznos, élvezetes olvasmány, amit a szőlészek-borászok, valamint a művelődéstörténet iránt érdeklődők egyaránt haszonnal forgathatnak.

L. SIMON LÁSZLÓ

(*Agroinform Kiadó, Budapest, 2008,*
188 oldal, ármegjelölés nélkül)

Nyugat 100

Nos, ilyennek kell lennie egy kiállításnak, a Petőfi Irodalmi Múzeum Nyugat-tárlata mondhatni mintaszerű. Pedig a bemutatandó téma több szempontból is hálátlan, unalomig ismert, szinte már közhelyekig koptatott kötelező tananyag, ráadásul ikonná merevedett alkotók egész sorával, mi újat lehetne róluk mutatni? Tártottam tőle, ám a vég-

eredmény több mint kellemes csatlódást okozott: a rendezőknek sikerült órákra elvarázsolniuk.

Talán éppen azért, mert nem akartak erőltetetten és radikálisan újat mondani a jól ismertről. A kiállítás egyszerűen csak megmutatja a Nyugat néven belénk vésődött irodalmi jelenség minden arcát, részletesen, de nem zsúfoltan, gazdagon, de nem nyomasztóan, fantáziadúsán, ám otthonosan.

Irodalmi jelentőségén túl egyszerűen szerepel a képzőművészet, a zene, a színház és a film megújulásának otthonaként is a lap, és külön termet kapott a hatalmas kultúraszervező szerepet betöltő kiadó. Sikerült összetett kulturális jelenségként, korszakmeghatározó művészeti forradalom kezdeményezőjeként, egységében bemutatni a Nyugatot. Ezen túl pedig egy olyan programsorozatot elindítani, amely egész évben tovább elemzi a lapot, alkotóit és viszonyunkat a Nyugathoz. Több mint kiállítás a rendezvény: átgondolt összefoglaló és elmélyült reflexió.

Az első teremben rögtön a Nyugat arcaival találkozunk Rippl-Rónai kortársi értelmezésén keresztül. Már eleve egyfajta ikonikusságban, mégis életszerűen, éppen mert a festmények önmagukban is a korszak művészeti fordulatának képei. Rippl-Rónai íróportréit egyben látni önmagában élmény. Külön említést érdemel vi-

szont, hogy minden kiállított tárgyat (ahogy a Rippl-Rónai-portrékat is) nagyon informatív magyarázószövegek és jól válogatott idézetek kísérik.

Az installációk szintén jól megtervezettek: az első terem otthonos, szobaszerű, a második egy jól vegyített kávéház és szerkesztőségi szoba. Utóbbi a „szerkesztőség és kiadóhivatal” címet viseli, kávéházi asztalokkal, egy kis irodával a sarokban, a Nyugat által kiadott könyvek sorával a polcon, az íróasztalon pedig levélpapírok, kéziratok egy írógép körül. Egy fogaason lógó kabát, mellette kalap, az asztalokon pedig a Nyugat másolatai. Már csak egy forró kávé hiányzik. A középső asztalba pedig érintőképernyős számítógépet süllyesztettek, kimeríthetetlen, de jól áttekinthető adatbázissal.

A harmadik terem az „alkotó egyéniségeké”. Elég néhány jól megvalósított ötlet, és ez az egy terem többet mutat meg a Nyugat többtucatnyi irodalmi óriásából, mint hét irodalomtankönyv egyszerűen. Tulajdonképpen három különböző összeállítással találkozunk: középen fotók az írókról, rövid bemutatással, és mindeniknek egy-egy személyes tárgya (Babits írógépe, Ignóus hamutartója, Karinthy aktatáskája, Móricz csizmája). A falakon a lap történeti kronológiája dokumentumokban, néhány csomópont köré szerkesztve, jólesően

szétszórt képekkel és kéziratokkal ilusztrálva. Az egyik falon pedig a lap elleni támadások, karikatúrák és paródiák széles köre, szerves részeként a történetnek, legyenek bár néhol szellemesek, néhol kifejezetten szellemtelenek. (Érdemes végigolvasni a támadásokat: mintha minden korszakban ugyanazokkal az átlátszó érvekkel támadná a rendszerint önmagába záruló irodalmi közeg a felbukkanó újítót. Ma is így lenne. Ha lennének újítók.)

Az utolsó terem a lap és a művészetek kapcsolatát mutatja be, egyfajta kitekintésképpen a csak az irodalomra korlátozódó horizontunkon túlra. Mire figyeltek, kikről írtak a Nyugatban: külföldi írók, képzőművészet, zene, film, renge-

teg meghallgatható anyag. Nem lehet hiányérzetünk.

Még személyes emléket is hozhatunk, idézetkártyákat a lap íróitól a Nyugatról, a kártyákat megfordítva pedig a jól ismert zongorás csoportkép lenne kirakható (bár rosszul vannak szétvágtva). S a szűken vett kiállítás köré szervezett kimeríthetetlen virtuális teret, a kiállítás saját honlapjának játékait és dokumentumait (még az 1972-es Nyugat-konferencia teljes anyaga is olvasható a hálón), valamint a kísérőrendezvények hosszú sorát nem is említettem. Le a kalappal.

DOBRI IMRE

(Petőfi Irodalmi Múzeum. A kiállítás 2008. december 31-ig látogatható.)

Művészet

A Gyergyószárhegyi Művésztelep enciklopédiája, 1996—2007

Ezerkétszáz műtárgy képezi alapját annak a kollekciónak, amely 33 év alatt gyűlt össze a Gyergyószárhegyi Művésztelepen megfordult alkotók adományából. Méretét te-

kintve egy kisebb múzeumi alapot tesz ki, számbeli volumenében nyomtatékosan jelezve a művésztelepi tevékenység monumentális dimenzióit. A felhalmozott gyűjteményi anyag úgy rakódik egymásra, úgy rétegződik és tagolódik, mint az emberi kultúra a történelem távlatában. Ízeiben szervesen összeérve, önkörén belül érlelődve, korszako-